

**UCHWAŁA NR XXIII/246/2026
RADY MIASTA TOMASZÓW LUBELSKI**

z dnia 26 marca 2026 r.

**w sprawie przyjęcia „Programu Wspierania Rodziny dla Miasta Tomaszów Lubelski
na lata 2026–2028”**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153, z późn. zm.) oraz art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 49, z późn. zm.) - Rada Miasta uchwała, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się „Program Wspierania Rodziny dla Miasta Tomaszów Lubelski na lata 2026–2028” w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie niniejszej uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Tomaszów Lubelski.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta

Grzegorz Zieliński

Załącznik
do uchwały nr XXIII/246/2026
Rady Miasta Tomaszów Lubelski
z dnia 26 marca 2026 r.

PROGRAM
WSPIERANIA RODZINY
DLA MIASTA
TOMASZÓW LUBELSKI
na lata 2026–2028

*„Tomaszów Lubelski
– miejsce przyjazne Rodzinie”*

Tomaszów Lubelski, dnia 10.03.2026 r.

Spis treści

Spis treści	3
I. Wstęp.....	4
II. Zadania gminy wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	4
III. Podstawy prawne.....	5
IV. Adresaci Programu.....	6
V. Diagnoza sytuacji rodzin w mieście Tomaszów Lubelski	7
1. Sytuacja demograficzna i społeczno-ekonomiczna	8
2. Funkcjonowanie rodzin.....	8
3. System wsparcia rodziny	8
VI. Analiza SWOT- system wsparcia rodziny w Mieście.....	12
VII. Podmioty współpracujące przy realizacji Programu	13
VIII. Zasady realizacji Programu	13
IX. Cele Programu i kierunki działań.....	14
Cel główny Programu	14
Cele szczegółowe i kierunki działań.....	14
Tabela 2. Cele, działania, adresaci, realizatorzy, źródła finansowania i wskaźniki Programu Wspierania Rodziny 2026–2028.....	18
Tabela 3. Harmonogram realizacji głównych zadań Programu	23
X. Oczekiwane rezultaty i wskaźniki realizacji Programu.....	26
XI. Finansowanie Programu.....	26
XII. Monitoring i ewaluacja Programu	27
XIII. Postanowienia końcowe	27

I. Wstęp

Program Wspierania Rodziny dla Miasta Tomaszów Lubelski na lata 2026–2028 jest kontynuacją poprzedniego Programu na lata 2023–2025 przyjętego uchwałą Rady Miasta Tomaszów Lubelski Nr LIX/617/2023 z dnia 28 kwietnia 2023 r., dodatkowo rozwija kierunki działań wyznaczone w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Tomaszów Lubelski na lata 2025–2030. Program stanowi narzędzie realizacji zadań własnych gminy w zakresie wspierania rodziny, określonych w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w szczególności w zakresie opracowania i realizacji gminnego programu wspierania rodziny, rozwoju systemu opieki nad dzieckiem i rodziną oraz współfinansowania pobytu dzieci w pieczy zastępczej.

Program uwzględnia także kierunek polityki społecznej Miasta Tomaszów Lubelski, streszczony w hasle: „**Tomaszów Lubelski – miejsce przyjazne Rodzinie**”.

Celem Programu jest wzmocnienie rodzin z dziećmi zamieszkałych na terenie Miasta Tomaszów Lubelski poprzez zintegrowany system działań profilaktycznych, pomocowych i naprawczych, realizowanych jak najbliżej miejsca zamieszkania rodzin, w duchu deinstytucjonalizacji usług społecznych.

II. Zadania gminy wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Zgodnie z art. 176 powołanej ustawy do zadań własnych gminy należy:

1. Opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.
2. Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.
3. Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.
4. Finansowanie:
 - a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające.
5. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo –terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.
6. Sporządzanie, zgodnie ze wzorami udostępnionymi drogą elektroniczną przez ministra właściwego do spraw rodziny, sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania

rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3, w terminie:

- a) do dnia 31 stycznia danego roku - za okres od dnia 1 lipca do dnia 31 grudnia poprzedniego roku,
 - b) do dnia 31 lipca danego roku - za okres od dnia 1 stycznia do dnia 30 czerwca danego roku;
7. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

III. Podstawy prawne

Program został opracowany w oparciu o następujące akty prawne i dokumenty:

1. Ustawy:

- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz.U. z 2025 r. poz. 49, ze zm.),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz.U. z 2025 r. poz. 1214, ze zm.),
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz.U. z 2025 r. poz. 1153, ze zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t. j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1673, ze zm.),
- Inne akty prawne regulujące system zabezpieczenia społecznego, świadczeń rodzinnych, ochrony zdrowia psychicznego, systemu oświaty itp.

2. Akty wykonawcze do wymienionych ustaw, w szczególności dotyczące: pieczy zastępczej, standardów usług społecznych oraz zasad sporządzania sprawozdań rzeczowo-finansowych.

3. Dokumenty strategiczne i programowe szczebla krajowego i regionalnego, m.in.:

- Strategia rozwoju województwa lubelskiego do 2030.
- Wojewódzki Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Województwie Lubelskim na lata 2026-2030, krajowe dokumenty w obszarze polityki rodzinnej i deinstytucjonalizacji usług społecznych.

4. Dokumenty lokalne Miasta Tomaszów Lubelski:

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Tomaszów Lubelski na lata 2025–2030,
- Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych dla Miasta Tomaszów Lubelski na lata 2025–2030
- Program Wspierania Rodziny dla Miasta Tomaszów Lubelski na lata 2023–2025
- Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Miasta Tomaszów Lubelski na lata 2025–2030,

IV. Adresaci Programu

Adresatami Programu są w szczególności:

1. Dzieci i młodzież zamieszkałe na terenie Miasta Tomaszów Lubelski, w tym:
 - dzieci z rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze,
 - dzieci zagrożone umieszczeniem w pieczy zastępczej,
 - dzieci przebywające w pieczy zastępczej, dla których możliwy jest powrót do rodziny naturalnej.
2. Rodziny z dziećmi, w szczególności:
 - rodziny przeżywające kryzysy wychowawcze lub małżeńskie,
 - rodziny wielodzietne, niepełne, rekonstruowane,
 - rodziny dotknięte przemocą domową, uzależnieniami, zaburzeniami zdrowia psychicznego,
 - rodziny zagrożone ubóstwem, bezrobociem, bezdomnością, wykluczeniem społecznym.
3. Pełnoletni wychowankowie pieczy zastępczej powracający do środowiska lokalnego.
4. Instytucje i służby pracujące na rzecz dziecka i rodziny z terenu Miasta Tomaszów Lubelski – jako partnerzy Programu: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej, placówki oświatowe, podmioty lecznicze, Policja, Sąd i jego organy pomocnicze, organizacje pozarządowe, parafie i inne podmioty działające w obszarze wsparcia rodziny.

V. Diagnoza sytuacji rodzin w mieście Tomaszów Lubelski

Diagnoza sytuacji rodzin w mieście Tomaszów Lubelski opiera się na danych i analizach zawartych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych 2025–2030, danych GUS, Urzędu Miasta w Tomaszowie Lubelskim, MOPS w Tomaszowie Lubelskim oraz dotychczasowym doświadczeniu realizacji Programu w latach 2023–2025.

Na terenie Miasta Tomaszów Lubelski występują przypadki umieszczania dzieci w pieczy zastępczej. Podejmowane działania w zakresie wspierania rodziny mają na celu w szczególności zapobieganie konieczności umieszczania dzieci poza rodziną biologiczną oraz tworzenie warunków sprzyjających powrotowi dzieci z pieczy zastępczej do rodzin naturalnych.

Miasto Tomaszów Lubelski mierzy się z typowymi dla mniejszych ośrodków problemami demograficznymi i społeczno-ekonomicznymi: spadkiem liczby mieszkańców, starzeniem się ludności, utrzymującym się bezrobociem oraz migracjami zarobkowymi. Sytuacja ta przekłada się na kondycję rodzin – część z nich doświadcza ubóstwa, niestabilności ekonomicznej oraz trudności w zaspokajaniu podstawowych potrzeb dzieci, w tym w zakresie wyżywienia i warunków mieszkaniowych. Ocena zasobów pomocy społecznej oraz sprawozdania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej za lata 2023, 2024, 2025 wskazują, że znaczna grupa mieszkańców korzysta ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych, a wśród odbiorców wsparcia dużą część stanowią rodziny z dziećmi. W wielu rodzinach kumulują się problemy opiekuńczo-wychowawcze, przemoc domowa, uzależnienia oraz trudności związane ze zdrowiem psychicznym dzieci, młodzieży i dorosłych. Zwiększa się potrzeba intensywnej, środowiskowej pracy z rodziną. Istotnym czynnikiem ryzyka dla prawidłowego funkcjonowania rodzin pozostaje sytuacja mieszkaniowa: ograniczona liczba lokali komunalnych i socjalnych, przeludnienie oraz zadłużenia czynszowe.

Z drugiej strony, miasto dysponuje ważnymi zasobami: rozwiniętą strukturą Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, dostępem do świadczeń i usług (w tym programów rządowych i współfinansowanych ze środków europejskich), podstawową infrastrukturą opiekuńczo-wychowawczą (żłobek, przedszkola, świetlice, kluby malucha) oraz doświadczeniem we współpracy międzyinstytucjonalnej. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2025–2030 oraz Ocena zasobów pomocy społecznej za rok 2024 wskazują, że kluczowym wyzwaniem na najbliższe lata jest nie tylko utrzymanie dotychczasowego systemu wsparcia, ale jego rozwój w kierunku usług środowiskowych – tak, aby jak najwcześniej wspierać rodzinę w miejscu zamieszkania i ograniczać konieczność umieszczania dzieci w pieczy zastępczej.

W programie ujęto kluczowe wskaźniki społeczne oraz zdiagnozowane potrzeby rozwojowe mieszkańców.

1. Sytuacja demograficzna i społeczno-ekonomiczna

- Miasto charakteryzuje się spadkiem liczby mieszkańców i starzeniem się populacji, co przekłada się na obciążenie pracujących obowiązkami opiekuńczymi wobec dzieci i osób starszych,
- Utrzymują się problemy rynku pracy – część mieszkańców doświadcza bezrobocia lub zatrudnienia niestabilnego i nisko płatnego, co wpływa na poziom życia rodzin i ich możliwości zaspokajania potrzeb dzieci,
- Występuje zjawisko migracji zarobkowych, które osłabia więzi rodzinne i prowadzi do obciążeń wychowawczych po stronie jednego z rodziców lub dziadków.

2. Funkcjonowanie rodzin

Z analizy dokumentów wynika, że do najważniejszych problemów rodzin z dziećmi należą:

- trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej (bezradność wychowawcza, zaburzone relacje rodzinne),
- przemoc domowa oraz współwystępujące uzależnienia,
- problemy emocjonalne i zaburzenia zdrowia psychicznego u dzieci, młodzieży i osób dorosłych,
- ubóstwo, zadłużenie, niepewność mieszkaniowa,
- niewystarczające kompetencje rodzicielskie w zakresie radzenia sobie z zachowaniami trudnymi i kryzysami rozwojowymi dzieci,
- konieczność łączenia obowiązków zawodowych z opieką nad małymi dziećmi – potrzeba dostępnych usług opieki (żłobki, kluby dziecięce, przedszkola, placówki wsparcia dziennego).

3. System wsparcia rodziny

Na terenie miasta funkcjonuje system pomocy społecznej, w tym Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizujący zadania z zakresu wspierania rodziny, w szczególności: pracę socjalną, pracę asystentów rodziny, wsparcie poprzez realizację świadczeń pieniężnych i niepieniężnych, w tym wsparcie w formie dożywiania, działalność profilaktyczną oraz współpracę z instytucjami systemu oświaty, ochrony zdrowia, policją i sądem.

Na podstawie dokonanej analizy wyżej wymienionych dokumentów zidentyfikowano następujące potrzeby rozwojowe:

- zwiększenie dostępności i różnorodności usług środowiskowych dla rodzin i dzieci (kluby, świetlice, poradnictwo specjalistyczne, wsparcie psychologiczne, terapeutyczne),
- systematyczne wzmacnianie roli asystenta rodziny i rodzin wspierających,
- lepsza koordynacja między instytucjami, w tym sprawny przepływ informacji oraz wspólne planowanie pomocy,
- rozwój działań profilaktycznych i edukacyjnych kierowanych do rodziców, skuteczniejsze działania na rzecz ograniczenia liczby dzieci kierowanych do pieczy zastępczej oraz wsparcia powrotu dzieci do rodzin naturalnych.

Tabela 1. Kluczowe obszary problemowe i wnioski dla Programu Wspierania Rodziny 2026–2028

Obszar problemowy	Wskaźniki (wg Strategii, OZPS 2023, 2024 i Sprawozdania MOPS za lata 2023, 2024, 2025)¹	Wniosek dla Programu 2026–2028
Demografia i sytuacja społeczno-ekonomiczna	Spadek liczby mieszkańców, starzenie się ludności, migracje młodych, znaczna liczba osób bezrobotnych, niestabilne zatrudnienie.	Wzmacnianie rodzin w radzeniu sobie z obciążeniami ekonomicznymi i opiekuńczymi; rozwój usług środowiskowych.
Ubóstwo i zależność od świadczeń	Kilkaset osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej; duży udział świadczeń pieniężnych; skala dożywiania dzieci.	Łączenie pomocy materialnej z pracą socjalną i asystenturą; działania ograniczające dziedziczenie ubóstwa.
Problemy opiekuńczo-wychowawcze	Rodziny wieloprotymowe (ubóstwo, przemoc, uzależnienia, bezrobocie); trudności wychowawcze i konflikty w rodzinach.	Zwiększenie dostępności asystentów rodziny, poradnictwa i terapii rodzinnej; systematyczne programy edukacyjne dla rodziców.
Przemoc domowa i uzależnienia	Przypadki przemocy domowej; interwencje zespołu interdyscyplinarnego; współwystępowanie przemocy z uzależnieniami.	Wzmocnienie profilaktyki i interwencji; ścisła współpraca MOPS, Policji, sądu, ochrony zdrowia i placówek wsparcia.
Zdrowie psychiczne dzieci i dorosłych	Rosnące potrzeby w zakresie pomocy psychologicznej i psychiatrycznej; ograniczona lokalna dostępność usług	Rozwój lokalnego poradnictwa psychologicznego, grup wsparcia i programów profilaktycznych; współpraca

1. „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Tomaszów Lubelski na lata 2025–2030”, uchwała Rady Miasta Tomaszów Lubelski,
2. „Ocena zasobów pomocy społecznej za rok 2023, 2024, dla Miasta Tomaszów Lubelski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tomaszowie Lubelskim,
3. „Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tomaszowie Lubelskim za lata 2023, 2024, 2025 oraz informacja o potrzebach w zakresie pomocy społecznej na rok 2026”.

Obszar problemowy	Wskaźniki (wg Strategii, OZPS 2023, 2024 i Sprawozdania MOPS za lata 2023, 2024, 2025) ¹	Wniosek dla Programu 2026–2028
	specjalistycznych.	z poradniami i specjalistami.
Trudności mieszkaniowe	Ograniczony zasób mieszkań komunalnych i socjalnych; kolejki oczekujących; zadłużenia; ryzyko bezdomności.	Powiązanie wsparcia mieszkaniowego z pracą z rodziną; działania zapobiegające bezdomności; dążenie do rozwoju form mieszkań wspomaganych.
Zasoby kadrowe i organizacyjne MOPS	Wykwalifikowana kadra; niewystarczająca liczba asystentów rodziny; duże obciążenie zadaniami; wysoki udział środków zewnętrznych.	Wzmocnienie kadry, w tym asystentów rodziny; zapewnienie szkoleń i superwizji; dążenie do stabilnego finansowania kluczowych usług.
Infrastruktura opiekuńczo-wychowawcza	Żłobek, przedszkola, świetlice, klub malucha; formy wsparcia dla seniorów; rosnące potrzeby rodzin, w tym z niepełnosprawnościami.	Rozbudowa i lepsze wykorzystanie placówek wsparcia dziennego; dostosowanie oferty do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami.
Współpraca międzyinstytucjonalna	Współpraca MOPS z UM, PUP, PCPR, szkołami, Policją, sądem, NGO; doświadczenie w realizacji projektów i programów.	Kontynuacja i pogłębianie współpracy; wykorzystanie projektów do rozwoju usług środowiskowych i innowacyjnych form wsparcia rodzin.

VI. Analiza SWOT- system wsparcia rodziny w Mieście

Analiza SWOT pozwala na identyfikację mocnych i słabych stron systemu wsparcia rodziny w Mieście Tomaszów Lubelski oraz określenie szans i zagrożeń wynikających z uwarunkowań społecznych i instytucjonalnych.

Mocne strony:	Słabe strony:
<ul style="list-style-type: none">• funkcjonowanie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej posiadającego doświadczenie w pracy z rodziną,• istnienie lokalnych dokumentów strategicznych ukierunkowanych na wsparcie rodziny,• wykwalifikowana kadra pracowników socjalnych i asystentów rodziny,• rozwinięta współpraca z instytucjami oświaty, Policją, sądem oraz Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie,• doświadczenie w realizacji programów finansowanych ze środków zewnętrznych (np. EFS, programy rządowe).	<ul style="list-style-type: none">• ograniczone zasoby finansowe i kadrowe w stosunku do skali potrzeb,• niewystarczająca liczba miejsc oraz form wsparcia środowiskowego dla dzieci i młodzieży,• ograniczona dostępność bezpłatnej pomocy psychologicznej i terapeutycznej,• trudności w docieraniu do części rodzin z problemami złożonymi (wieloprotblemowych),• ryzyko wypalenia zawodowego wśród kadry realizującej zadania w obszarze wsparcia rodziny.
Szanse:	Zagrożenia:
<ul style="list-style-type: none">• możliwość korzystania ze środków zewnętrznych, w tym funduszy unijnych oraz programów rządowych w obszarze wsparcia rodziny, deinstytucjonalizacji i zdrowia psychicznego,• rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz środowiskiem lokalnym,• wzrost świadomości społecznej dotyczącej znaczenia rodziny i zdrowia psychicznego,• rozwój usług społecznych w oparciu o Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych.	<ul style="list-style-type: none">• depopulacja oraz migracje młodych mieszkańców,• pogłębianie się ubóstwa i wykluczenia społecznego części rodzin,• narastanie problemów zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży,• występowanie w rodzinach problemów społecznych, w tym bezrobocia, uzależnień i przemocy domowej, mogących prowadzić do konieczności umieszczania dzieci w pieczy zastępczej,• niestabilność przepisów prawa oraz systemu finansowania zadań z zakresu polityki rodzinnej,• sytuacje kryzysowe o charakterze makrospołecznym (np. wzrost kosztów utrzymania, kryzysy gospodarcze).

VII. Podmioty współpracujące przy realizacji Programu

Realizacja Programu opiera się na współpracy instytucji i podmiotów działających na rzecz wspierania rodzin i dzieci na terenie Miasta Tomaszów Lubelski.

1. Jednostek organizacyjnych Miasta:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tomaszowie Lubelskim (koordynator Programu),
- jednostki oświatowe (żłobki, przedszkola, szkoły, poradnia psychologiczno-pedagogiczna),
- instytucje kultury, sportu i rekreacji,
- inne jednostki organizacyjne Miasta.

2. Instytucji systemu wsparcia rodziny i dziecka z terenu Miasta Tomaszów Lubelski:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- Sąd Rejonowy i kuratorska służba sądowa,
- Komenda Powiatowa Policji,
- placówki ochrony zdrowia (w tym POZ, poradnie zdrowia psychicznego).

3. Organizacji pozarządowych i innych podmiotów na terenie Miasta Tomaszów Lubelski działających w sferze pomocy społecznej, profilaktyki, edukacji i kultury.

4. Parafii oraz innych związków wyznaniowych z terenu Miasta Tomaszów Lubelski, w ramach działań charytatywnych i środowiskowych.

5. Rodzin wspierających oraz wolontariuszy, zaangażowanych zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

VIII. Zasady realizacji Programu

Realizacja Programu opiera się na następujących zasadach:

1. Pomocniczości – wsparcie udzielane jest wtedy, gdy możliwości rodziny są niewystarczające, przy jednoczesnym wzmocnieniu jej samodzielności.
2. Podmiotowości rodziny i dziecka – rodzina i dziecko są aktywnymi uczestnikami procesu pomocy, współtworząc plany pracy i podejmując decyzje.
3. Najlepszego interesu dziecka – wszystkie działania podejmowane są z uwzględnieniem dobra dziecka, jego bezpieczeństwa i potrzeby stabilnych więzi rodzinnych.
4. Wczesnej interwencji i profilaktyki – preferowane są działania zapobiegające pogłębianiu się problemów i konieczności umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.

5. Środowiskowego charakteru usług – wsparcie organizowane jest jak najbliżej miejsca zamieszkania rodziny, zgodnie z kierunkami deinstytucjonalizacji usług społecznych.
6. Kompleksowości i koordynacji pomocy – działania różnych służb są planowane i realizowane w sposób spójny, na podstawie wspólnie uzgodnionego planu pracy z rodziną.
7. Poufności i ochrony danych osobowych – z poszanowaniem przepisów dotyczących ochrony danych i tajemnicy zawodowej.
8. Równości szans – przeciwdziałanie dyskryminacji i wykluczeniu, w tym ze względu na niepełnosprawność, pochodzenie, sytuację ekonomiczną, przekonania.

IX. Cele Programu i kierunki działań

Miasto Tomaszów Lubelski dąży do tworzenia warunków sprzyjających prawidłowemu funkcjonowaniu rodzin oraz zapewnienia dzieciom bezpiecznego i wspierającego środowiska wychowawczego w rodzinie.

Cele Programu wynikają z diagnozy sytuacji rodzin zamieszkujących na terenie Miasta Tomaszów Lubelski oraz zidentyfikowanych potrzeb w zakresie wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Cel główny Programu

Wzmocnienie rodzin z dziećmi w Mieście Tomaszów Lubelski poprzez rozwój zintegrowanego systemu wsparcia środowiskowego, zapobiegającego umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej oraz sprzyjającego powrotowi dzieci z pieczy do rodzin biologicznych.

Cele szczegółowe i kierunki działań

Cel szczegółowy 1

Poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze

Kierunki działań:

1. Rozszerzanie i doskonalenie pracy asystentów rodziny, w tym:
 - obejmowanie wsparciem rodzin z trudnościami zidentyfikowanych przez MOPS, szkoły, sąd, policję i inne instytucje,
 - opracowywanie i realizacja indywidualnych planów pracy z rodziną,
 - towarzyszenie rodzinie w kontaktach z innymi instytucjami,
 - działania edukacyjne i treningowe (budżet domowy, organizacja dnia, komunikacja w rodzinie).

2. Organizowanie grup wsparcia i warsztatów dla rodziców, m.in. w obszarach:
 - kompetencje wychowawcze,
 - radzenie sobie ze stresem i emocjami,
 - budowanie więzi z dziećmi w różnym wieku,
 - funkcjonowanie rodziny w sytuacjach kryzysowych (rozwodowych, żałoby, utraty pracy).
3. Rozwój poradnictwa rodzinnego i specjalistycznego, w tym:
 - poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego i prawnego,
 - terapii rodzinnej i małżeńskiej (w miarę dostępności środków i specjalistów),
 - współpraca z poradnią psychologiczno-pedagogiczną.
4. Wsparcie rodzin w dostępie do świadczeń i usług socjalnych oraz mieszkaniowych.

Główni realizatorzy: MOPS, jednostki UM, poradnie, organizacje pozarządowe.
Wskaźniki: liczba rodzin objętych asystenturą, liczba rodzin wspierających, liczba zorganizowanych warsztatów, liczba rodzin korzystających z poradnictwa, usług socjalnych, pracy socjalnej, wsparcia finansowego.

Cel szczegółowy 2

Rozwój i zwiększenie dostępności środowiskowych form wsparcia dzieci i młodzieży

Kierunki działań:

1. Utrzymanie i rozwój placówek wsparcia dziennego (świetlicy środowiskowej, klubów dziecięcych i młodzieżowych), zapewniających:
 - opiekę i wsparcie wychowawcze po zajęciach szkolnych,
 - pomoc w nauce, zajęcia rozwijające zainteresowania,
 - zajęcia profilaktyczne i socjoterapeutyczne.
2. Współpraca ze szkołami, instytucjami kultury i sportu w zakresie:
 - organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży,
 - działań integracyjnych i wolontariatu,
 - programów profilaktycznych (w obszarach uzależnienia, przemocy rówieśniczej, cyberprzemocy).
3. Rozwój oferty zajęć dla dzieci z niepełnosprawnościami oraz ich rodzin, we współpracy z PCPR, PFRON oraz organizacjami pozarządowymi.
4. Tworzenie warunków do angażowania rodzin wspierających w pomoc dzieciom i rodzinom w kryzysie (nabór, szkolenia, wsparcie).

Cel szczegółowy 3

Wczesne wykrywanie zagrożeń i profilaktyka problemów rodzinnych

Kierunki działań:

1. Wzmocnienie współpracy między MOPS, szkołami, policją, sądem, służbą zdrowia i innymi podmiotami w zakresie wczesnej wymiany informacji o rodzinach zagrożonych kryzysem.
2. Udział przedstawicieli MOPS w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy domowej w Tomaszowie Lubelskim oraz grup diagnostyczno-pomocowych, inicjowanie działań pomocowych wobec rodzin.
3. Prowadzenie lokalnych kampanii informacyjnych dla mieszkańców na temat:
 - możliwości uzyskania pomocy w sytuacjach kryzysu rodzinnego,
 - konsekwencji przemocy, uzależnień, zaniedbań wychowawczych,
 - promocji pozytywnego rodzicielstwa.
4. Rozwój i wykorzystanie narzędzi do oceny sytuacji dziecka i rodziny, służących identyfikacji ryzyka krzywdzenia dziecka.

Cel szczegółowy 4

Ograniczenie liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej oraz wsparcie powrotu dzieci do rodzin biologicznych

Kierunki działań:

1. Intensyfikacja pracy z rodziną, w której występuje ryzyko umieszczenia dziecka w pieczy, w szczególności poprzez:
 - zwiększenie dostępności asystenta rodziny,
 - tworzenie indywidualnych planów pracy z rodziną,
 - współpracę z PCPR i sądem przy podejmowaniu decyzji o pieczy zastępczej.
2. Ścisła współpraca z PCPR oraz powiatowymi rodzinami zastępczymi i placówkami opiekuńczo-wychowawczymi w zakresie:
 - przygotowania rodzin naturalnych na powrót dziecka,
 - planowania powrotu dziecka i jego monitorowania,
 - zapewnienia rodzinie powracającej wsparcia (asystent, poradnictwo, wsparcie socjalne).
3. Współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej zgodnie z przepisami ustawy, przy jednoczesnym rozwijaniu działań, które redukują konieczność kierowania dzieci do pieczy.

Cel szczegółowy 5

Wzmocnienie systemu koordynacji, kompetencji kadr i partnerstwa lokalnego

Kierunki działań:

1. Organizowanie szkoleń i superwizji dla asystentów rodziny, pracowników socjalnych i innych osób pracujących z rodziną, w obszarach: praca z rodziną wieloprotblemową, przemoc, uzależnienia, praca z rodzinami niepełnymi, rekonstruowanymi, wypalenie zawodowe.
2. Tworzenie i aktualizacja procedur współpracy międzyinstytucjonalnej (np. MOPS–szkoły–policja–sąd–PCPR) w sytuacjach zagrożenia dobra dziecka.
3. Rozwijanie partnerstwa z organizacjami pozarządowymi, parafiami oraz innymi podmiotami działającymi na rzecz rodzin, w tym zlecanie zadań publicznych w trybie ustawy o działalności pożytku publicznego.
4. Udział w projektach i programach zewnętrznych służących rozwojowi usług społecznych, deinstytucjonalizacji i wsparciu rodziny.

Tabela 2. Cele, działania, adresaci, realizatorzy, źródła finansowania i wskaźniki Programu Wspierania Rodziny 2026–2028.

Cel szczegółowy	Działanie (zadanie)	Adresaci	Realizatorzy / partnerzy	Źródła finansowania	Wskaźniki
1. Poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze	Obejmowanie rodzin wsparciem asystenta rodziny (diagnoza, plan pracy, wizyty domowe, towarzyszenie w kontaktach z instytucjami)	Rodziny z dziećmi przeżywające trudności opiekuńczo-wychowawcze, rodziny wieloproblemowe, rodziny zagrożone odebraniem dzieci	MOPS (asystenci rodziny, pracownicy socjalni), PCPR, szkoły, sąd, kuratorzy, Policja	Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa na realizację ustawy o wspieraniu rodziny, środki projektowe (EFS+, programy rządowe)	liczba rodzin objętych asystenturą; liczba opracowanych i zrealizowanych planów pracy; odsetek rodzin, u których poprawiło się funkcjonowanie (ocena końcowa)
	Prowadzenie grup wsparcia i warsztatów dla rodziców (m.in. kompetencje wychowawcze, komunikacja, radzenie sobie ze stresem)	Rodzice/opiekunowie dzieci i młodzieży, w tym rodzice z rodzin wieloproblemowych	MOPS, poradnia psychologiczno-pedagogiczna, NGO, poradnie specjalistyczne	Budżet gminy, programy rządowe w zakresie profilaktyki i wsparcia rodziny, środki UE	liczba zorganizowanych grup i warsztatów; liczba uczestniczących rodziców; ocena przydatności zajęć (ankiety)
	Zapewnienie poradnictwa rodzinnego i specjalistycznego (psychologicznego, pedagogicznego, prawnego)	Rodziny z dziećmi, w tym rodziny w kryzysie, rodziny z doświadczeniem przemocy, rozwodu, żałoby	MOPS, poradnia psychologiczno-pedagogiczna, punkty nieodpłatnej pomocy prawnej, NGO, podmioty lecznicze	Budżet gminy, budżet państwa (zadania zlecone), programy rządowe i unijne	liczba rodzin korzystających z poradnictwa; liczba godzin poradnictwa; skrócenie czasu oczekiwania na poradę
	Wsparcie rodzin w dostępie do świadczeń socjalnych, mieszkaniowych i zdrowotnych (praca socjalna, informacje, pomoc w wypełnianiu	Rodziny o niskich dochodach, rodziny zadłużone, zagrożone bezdomnością, rodziny z dziećmi z niepełnosprawnościami	MOPS, UM, PUP, ZUS, NFZ, podmioty lecznicze	Budżet gminy, budżet państwa, fundusze celowe, programy osłonowe	liczba rodzin objętych pracą socjalną; liczba rodzin, które skorzystały ze świadczeń dzięki wsparciu MOPS

Cel szczegółowy	Działanie (zadanie)	Adresaci	Realizatorzy / partnerzy	Źródła finansowania	Wskaźniki
	wnioseków)				
2. Rozwój i zwiększenie dostępności środowiskowych form wsparcia dzieci i młodzieży	Utrzymanie i rozwój placówek wsparcia dziennego (świetlice, kluby dziecięce i młodzieżowe)	Dzieci i młodzież w wieku szkolnym, szczególnie z rodzin wymagających wsparcia wychowawczego i środowiskowego	MOPS, szkoły, NGO, placówki wsparcia dziennego, instytucje kultury i sportu	Budżet gminy, budżet państwa (dotacje celowe), środki UE, programy rządowe	liczba placówek wsparcia dziennego; liczba dzieci objętych wsparciem; liczba godzin zajęć w ciągu roku
	Organizacja zajęć opiekuńczo-wychowawczych, edukacyjnych, sportowych i kulturalnych po zajęciach szkolnych	Dzieci i młodzież, zwłaszcza z rodzin wieloprotymowych	Szkoły, MOPS, instytucje kultury i sportu, NGO, wolontariusze	Budżet gminy, środki własne instytucji, granty, programy rządowe i unijne	liczba zorganizowanych zajęć; frekwencja; liczba dzieci z rodzin korzystających z pomocy społecznej uczestniczących w zajęciach
	Rozszerzanie oferty wsparcia dla dzieci z niepełnosprawnościami (zajęcia specjalistyczne, integracyjne)	Dzieci z niepełnosprawnościami oraz ich rodziny	MOPS, PCPR, poradnie, placówki oświatowe, NGO, PFRON	PFRON, budżet gminy, budżet powiatu, programy rządowe i unijne	liczba dzieci z niepełnosprawnościami korzystających ze wsparcia; liczba godzin zajęć specjalistycznych
	Rekrutacja, szkolenie i wspieranie rodzin wspierających	Rodziny z dziećmi w kryzysie, rodziny przejściowo wymagające wsparcia wychowawczego i opiekuńczego	MOPS, PCPR, NGO	Budżet gminy, budżet państwa (ustawa o wspieraniu rodziny), środki projektowe	liczba rodzin wspierających; liczba rodzin korzystających z pomocy rodzin wspierających; liczba szkoleń dla rodzin wspierających
3. Wczesne wykrywanie zagrożeń i profilaktyka problemów rodzinnych	Wzmocnienie współpracy międzyinstytucjonalnej w zakresie wczesnej identyfikacji rodzin w kryzysie (spotkania,	Rodziny z dziećmi, u których występują pierwsze sygnały trudności opiekuńczo-wychowawczych, przemocy, uzależnień	MOPS, szkoły, PCPR, Policja, sąd, kuratorzy, podmioty lecznicze, Zespół Interdyscyplinarny	Budżet gminy, budżet państwa (zadania z zakresu przemocy domowej), środki projektowe	liczba spotkań roboczych/zespołów; liczba rodzin zidentyfikowanych we wczesnej fazie problemu; liczba opracowanych procedur współpracy

Cel szczegółowy	Działanie (zadanie)	Adresaci	Realizatorzy / partnerzy	Źródła finansowania	Wskaźniki
	procedury, wymiana informacji)				
	Udział MOPS w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno-pomocowych, prowadzenie działań pomocowych wobec ofiar i sprawców przemocy	Rodziny doświadczające przemocy domowej; dzieci świadkowie przemocy; osoby stosujące przemoc	Zespół Interdyscyplinarny, MOPS, Policja, sąd, kuratorzy, podmioty lecznicze, gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych	Budżet gminy, budżet państwa, gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	liczba rodzin objętych procedurą; liczba grup diagnostyczno-pomocowych; liczba planów pomocy opracowanych i zrealizowanych
	Kampanie informacyjne i edukacyjne nt. dostępnych form pomocy, skutków przemocy, uzależnień i zaniedbań	Mieszkańcy miasta, w szczególności rodziny z dziećmi, młodzież	MOPS, UM, szkoły, instytucje kultury, NGO, parafie, media lokalne	Budżet gminy, gminny program profilaktyki, programy rządowe	liczba zrealizowanych kampanii; liczba materiałów informacyjnych; szacowany zasięg działań
	Stosowanie i rozwój narzędzi do oceny sytuacji dziecka i rodziny (arkusze diagnostyczne, plany pomocy)	Dzieci i rodziny objęte wsparciem MOPS i instytucji współpracujących	MOPS, PCPR, szkoły, poradnie	Budżet gminy, budżet państwa, projekty	liczba zastosowanych narzędzi; liczba rodzin z opracowanym planem pomocy; częstotliwość aktualizacji planów
4. Ograniczenie liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej oraz wsparcie powrotu dzieci	Intensywna praca z rodzinami, w których istnieje ryzyko umieszczenia dzieci w pieczy (asystentura, praca socjalna, wsparcie specjalistyczne)	Rodziny z dziećmi, wobec których toczy się postępowanie sądowe lub istnieje ryzyko ograniczenia/pozbawienia władzy rodzicielskiej	MOPS, PCPR, sąd, kuratorzy, poradnie, organizacje specjalistyczne	Budżet gminy, budżet państwa (ustawa o wspieraniu rodziny), projekty UE	liczba rodzin objętych intensywną pracą; liczba przypadków, w których udało się uniknąć umieszczenia dziecka w pieczy

Cel szczegółowy	Działanie (zadanie)	Adresaci	Realizatorzy / partnerzy	Źródła finansowania	Wskaźniki
do rodzin biologicznych	Współpraca z PCPR, rodzinami zastępczymi i placówkami opiekuńczo-wychowawczymi w przygotowaniu rodzin do powrotu dziecka	Dzieci przebywające w pieczy zastępczej; ich rodziny naturalne	PCPR, MOPS, rodziny zastępcze, placówki opiekuńczo-wychowawcze, sąd	Budżet powiatu, budżet gminy (współfinansowanie), budżet państwa, projekty	liczba dzieci, dla których przygotowano plan powrotu; liczba dzieci, które wróciły do rodzin; odsetek powrotów utrzymanych po 12 miesiącach
	Wsparcie rodzin po powrocie dziecka z pieczy (asystentura, poradnictwo, pomoc socjalna, usługi środowiskowe)	Rodziny, do których dziecko powróciło z pieczy zastępczej	MOPS, PCPR, poradnie, placówki wsparcia dziennego	Budżet gminy, budżet powiatu, budżet państwa, projekty	liczba rodzin objętych wsparciem po powrocie dziecka; liczba powtórnych umieszczeń dzieci w pieczy
	Współfinansowanie kosztów pobytu dzieci w pieczy zastępczej, przy równoległym rozwijaniu działań profilaktycznych	Dzieci z terenu miasta przebywające w pieczy zastępczej	MOPS, PCPR	Budżet gminy (współfinansowanie), budżet powiatu, budżet państwa	udział wydatków na profilaktykę i wsparcie środowiskowe w całości wydatków związanych z pieczą; liczba dzieci kierowanych do pieczy w danym roku
5. Wzmocnienie	Szkolenia i superwizje dla pracowników socjalnych, asystentów rodziny i innych specjalistów pracujących z rodzinami	Kadra MOPS, PCPR, placówek wsparcia dziennego, NGO, inne osoby pracujące z rodzinami	MOPS, PCPR, UM, ośrodki szkoleniowe, organizacje branżowe	Budżet gminy, budżet państwa, środki UE, inne programy szkoleniowe	liczba zrealizowanych szkoleń/sesji superwizyjnych; liczba uczestników; poziom satysfakcji uczestników
	Opracowanie i aktualizacja procedur współpracy międzyinstytucjonalnej	Wszystkie instytucje pracujące na rzecz dziecka i rodziny	MOPS (koordynacja), UM, instytucje systemu pomocy społecznej,	Budżet gminy, środki własne instytucji, projekty	liczba opracowanych/aktualizowanych procedur; liczba instytucji uczestniczących we współpracy;

Cel szczegółowy	Działanie (zadanie)	Adresaci	Realizatorzy / partnerzy	Źródła finansowania	Wskaźniki
systemu koordynacji, kompetencji kadr i partnerstwa lokalnego	(MOPS – szkoły – PCPR – Policja – sąd – zdrowie – NGO)		oświaty, zdrowia i wymiaru sprawiedliwości		ocena skuteczności współpracy
	Współpraca z organizacjami pozarządowymi, parafiami i innymi podmiotami (zlecenie zadań, partnerstwa projektowe)	Rodziny z dziećmi, w tym rodziny korzystające z ofert NGO i parafii	UM, MOPS, NGO, parafie, inne podmioty	Budżet gminy (konkursy ofert), środki własne NGO, fundusze zewnętrzne, programy rządowe	liczba zleconych zadań/konkursów; liczba partnerstw; liczba rodzin objętych pomocą w ramach zleconych zadań
	Udział w projektach i programach zewnętrznych służących rozwojowi usług społecznych i deinstytucjonalizacji	Rodziny z dziećmi, kadra systemu wspierania rodziny, mieszkańcy miasta	MOPS, UM, NGO, inne jednostki samorząd	Fundusze zewnętrzne, programy rządowe, środki własne NGO,	liczba projektów; liczba rodzin biorących udział w projektach

Tabela 3. Harmonogram realizacji działań Programu Wspierania Rodziny w Mieście Tomaszów Lubelski na lata 2026–2028

Lp.	Cel szczegółowy	Zadanie (działanie)	Charakter zadania	2026	2027	2028
1	Cel 1. Poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze	Obejmowanie rodzin wsparciem asystenta rodziny (diagnoza, plan pracy, wizyty domowe, towarzyszenie w kontaktach z instytucjami)	działanie ciągłe	X	X	X
2		Prowadzenie grup wsparcia i warsztatów dla rodziców (kompetencje wychowawcze, komunikacja, radzenie sobie ze stresem)	cykliczne, min. 2 edycje w roku	X	X	X
3		Zapewnienie poradnictwa rodzinnego i specjalistycznego (psychologicznego, pedagogicznego, prawnego)	działanie ciągłe	X	X	X
4		Wsparcie rodzin w dostępie do świadczeń socjalnych, mieszkaniowych i zdrowotnych (praca socjalna, pomoc w wypełnianiu wniosków)	działanie ciągłe	X	X	X
5	Cel 2. Rozwój i zwiększenie dostępności środowiskowych form wsparcia dzieci i młodzieży	Utrzymanie istniejących placówek wsparcia dziennego (świetlice, kluby dziecięce i młodzieżowe)	działanie ciągłe	X	X	X
6		Rozwój oferty zajęć opiekuńczo-wychowawczych, edukacyjnych, sportowych i kulturalnych po zajęciach szkolnych	cykliczne, wg roku szkolnego	X	X	X
7		Rozszerzanie oferty wsparcia dla dzieci z niepełnosprawnościami (zajęcia specjalistyczne, integracyjne)	działanie rozwijane stopniowo	X	X	X

Lp.	Cel szczegółowy	Zadanie (działanie)	Charakter zadania	2026	2027	2028
8		Rekrutacja, szkolenie i wspieranie rodzin wspierających	działanie rozwijane, nabory okresowe	X	X	X
9	Cel 3. Wczesne wykrywanie zagrożeń i profilaktyka problemów rodzinnych	Wzmocnienie współpracy międzyinstytucjonalnej (spotkania robocze, procedury, wymiana informacji)	działanie ciągłe	X	X	X
10		Udział pracowników socjalnych MOPS w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno-pomocowych	działanie ciągłe	X	X	X
11		Organizacja lokalnych kampanii informacyjno-edukacyjnych nt. przemocy, uzależnień, pozytywnego rodzicielstwa	min. 1–2 kampanie w roku	X	X	X
12		Stosowanie i rozwój narzędzi do oceny sytuacji dziecka i rodziny (arkusze diagnostyczne, plany pomocy)	działanie ciągłe, doskonalone w trakcie Programu	X	X	X
13		Intensywna praca z rodzinami zagrożonymi umieszczeniem dzieci w pieczy (asystentura, praca socjalna, wsparcie specjalistyczne)	działanie ciągłe	X	X	X
14	Cel 4. Ograniczenie liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej oraz wsparcie powrotu dzieci do rodzin biologicznych	Współpraca z PCPR, rodzinami zastępczymi i placówkami w przygotowaniu rodzin do powrotu dziecka	działanie ciągłe	X	X	X
15		Wsparcie rodzin po powrocie dziecka z pieczy (asystentura, poradnictwo, usługi środowiskowe)	działanie ciągłe	X	X	X
16		Współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej przy równoległym rozwijaniu działań profilaktycznych	działanie ciągłe (wynikające z ustawy)	X	X	X
17		Cel 5.	Organizowanie szkoleń dla kadr pracujących	min.2 szkolenia rocznie	X	X

Lp.	Cel szczegółowy	Zadanie (działanie)	Charakter zadania	2026	2027	2028
18	Wzmocnienie systemu koordynacji, kompetencji kadr i partnerstwa lokalnego	z rodzinami (asystenci, pracownicy socjalni, personel placówek, NGO)				
		Organizowanie superwizji dla asystentów rodziny i pracowników socjalnych	cyklicznie, min. 1 cykl rocznie	X	X	X
		Opracowanie i aktualizacja procedur współpracy międzyinstytucjonalnej w obszarze wsparcia rodziny	przygotowanie/aktualizacja procedur – wybrane lata	X – opracowanie podstawowych procedur	X – aktualizacja	X – aktualizacja
		Współpraca z organizacjami pozarządowymi, parafiami i innymi podmiotami (zlecenie zadań, partnerstwa)	działanie ciągłe	X	X	X
		Udział w projektach i programach zewnętrznych służących rozwojowi usług społecznych i deinstytucjonalizacji	zależne od naborów i konkursów	X	X	X

Objaśnienia do harmonogramu

1. Zadania o charakterze „działanie ciągłe” – są realizowane w sposób nieprzerwany przez cały okres obowiązywania Programu (np. asystentura rodziny, praca socjalna, współpraca Zespołu Interdyscyplinarnego).
2. Zadania „cykliczne” – realizowane są w powtarzalnych cyklach (np. warsztaty dla rodziców, kampanie informacyjne, szkolenia dla kadr), z założeniem minimalnej liczby edycji w roku.
3. Zadania rozwijane stopniowo – np. rozwój oferty dla dzieci z niepełnosprawnościami, udział w projektach – mogą być rozszerzane w zależności od możliwości finansowych i kadrowych, a także pozyskania środków zewnętrznych.

X. Oczekiwane rezultaty i wskaźniki realizacji Programu

Realizacja Programu powinna prowadzić do:

1. Wzmocnienia rodzin z dziećmi, co znajdzie odzwierciedlenie m.in. w:
 - zwiększeniu liczby rodzin, które poprawiły funkcjonowanie po zakończeniu pracy asystenta,
 - zmniejszeniu liczby rodzin wymagających interwencji kryzysowych.
2. Zmniejszenia skali umieszczania dzieci w pieczy zastępczej i skrócenia czasu pobytu dzieci w pieczy.
3. Zwiększenia dostępności usług środowiskowych dla dzieci i młodzieży, w tym placówek wsparcia dziennego i zajęć profilaktycznych.
4. Poprawy współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz rodziny – bardziej spójne działania, efektywny system przepływu informacji i udzielonego wsparcia.
5. Wzrostu kompetencji kadry pracującej z rodziną.

Dla potrzeb monitoringu Programu przyjmuje się m.in. następujące wskaźniki:

- liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny,
- liczba rodzin, wobec których zakończono pracę z pozytywnym rezultatem,
- liczba dzieci objętych wsparciem w placówkach wsparcia dziennego,
- liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej oraz liczba dzieci powracających do rodzin,
- liczba szkoleń zrealizowanych dla kadr oraz liczba przeszkolonych osób,
- liczba inicjatyw i projektów realizowanych we współpracy z partnerami.

XI. Finansowanie Programu

Program finansowany będzie ze środków:

1. Budżetu Miasta Tomaszów Lubelski.
2. Środków budżetu państwa przekazywanych na zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.
3. Środków pochodzących z funduszy europejskich oraz innych źródeł zewnętrznych (m.in. programy rządowe, fundusze celowe).
4. Środków własnych organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów realizujących zadania w ramach Programu.
5. Corocznie, wraz z uchwalaniem budżetu Miasta na dany rok, określa się środki finansowe przeznaczone na realizację zadań ujętych w Programie.

6. W przypadku pozyskania dodatkowych środków zewnętrznych Program może być rozszerzany o nowe działania zgodne z jego celami.

XII. Monitoring i ewaluacja Programu

Monitoring realizacji Programu będzie prowadzony przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tomaszowie Lubelskim – koordynatora Programu.

Monitoring obejmować będzie w szczególności:

- analizę wskaźników realizacji działań,
- analizę danych statystycznych dotyczących sytuacji rodzin,
- ocenę współpracy instytucji i podmiotów zaangażowanych w realizację Programu.

Informacja z realizacji Programu będzie przedstawiana Radzie Miasta Tomaszowa Lubelskiego w formie rocznego sprawozdania, w terminie do dnia 31 marca każdego roku, zgodnie z art. 179 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Program Wspierania Rodziny w Mieście Tomaszów Lubelski na lata 2026–2028 może podlegać okresowej ewaluacji w celu oceny skuteczności podejmowanych działań oraz stopnia osiągnięcia założonych celów.

W przypadku wystąpienia istotnych zmian w zakresie uwarunkowań prawnych, społecznych lub finansowych Program może zostać zaktualizowany w trybie właściwym dla jego przyjęcia.

XIII. Postanowienia końcowe

1. Program Wspierania Rodziny dla Miasta Tomaszów Lubelski na lata 2026–2028 stanowi podstawę planowania i realizacji zadań gminy w obszarze wspierania rodziny, zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Tomaszów Lubelski na lata 2025–2030.
2. Program może podlegać aktualizacji w trybie właściwym dla jego przyjęcia – w razie potrzeby może być aktualizowany uchwałą Rady Miasta, w szczególności w związku ze zmianami przepisów prawa, sytuacji społecznej lub pojawieniem się nowych możliwości finansowania zadań.

3. Realizacja Programu wymaga stałej współpracy wszystkich podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny oraz aktywnego udziału mieszkańców Miasta Tomaszów Lubelski.